

Н. 29-9

6

Издание Угро-фин. Отдела СММ НКП РСФСР.

Профессор П. Н. Штејнберг.

Мыј колö тöдны
пуктас вöдiтыслы.

Роч-вылыг комиön лөгöдiс

==== А. А. Кыњева ====

СЫКТЫВДIН КАР.

Комi-ыга лезан-ин.

1927 во.

724

Няя-9

Коми-3

2-1838

Профессор П. Н. Штейнберг.

4043

Г. П. Б.
1927.

Мыј колö тöдны пунктас
вöдiтыслы.

Роч-вылыг комиön лöгöдiс

А. А. Ныңева.

Сыктывдiн кар.
КОМИ-НЫГА ЛЕЗАН-ИН.

№ 13

№ 13

Профессор П. Н. Штейнберг.—
Что нужно знать огороднику. Перевод
на зырянский язык А. А. Кыневой.

№ 13 7025

г. Устьсысольск.

Тип. Коми Издательства.

Облит № 4

Тираж 2000.

МЫЛ КОЛӨ ТӨДНЫ ПУКТАС-ВӨДІТЫГЛЫ.

Кытчөясө поэ ө лөгөдны градјөрјас?

Поэ ө быдлаө. Оз поэ сөмын лөгөдны градјөрјас костытөм нурјасө да вывті крут-чојјасө. Мед-бур места градјаслы мјанлаанын—шылыд местајас либө жеуна лунвылө да рытыввылө пөката местајас. Вој-вылө пөката-инын, зера повоффа-дырјі, ва оз сулав, візывтө. Рытывлаң-пөката му-вылө оз інмыны көзыд асыв-вој төвјас, сіјөн најө і бурөг. Шорјас да јујас-пөлөнса увтас-інјас, кодјас ојдлөны тувсов-ыжыд-ва-дырјі да арнас вывті воң оз пужјавны, бурөг-жө градјас-вылө. Сөмын оз-кө ојдлыны да воң-кө пужјавлөны—лушце бөрјыны вывтасжык-інјас. Војвылө-пөката-інө јөр вөчигөн колө пріметітны: мед век вөлі көзыд-төвјасыс віңыстор—керка, стын, чој, вөр. Лунладорсаң, асыв-лунладорсаң да рытыв-лунладорсаң колө лоны восса, мед өті шонді-јүгөр оз вош. Сөмын сек сетчө вермас воны бур, уна-пуктас.

Матө вөр-дінө да вөр-пыщкө градјас вөчны оз ков: вөр кестө мутө, бөгтө (јуө) мед-бур сојансө му-пыщкыс, — мусө вынтөммөдө, сещөм местаын бур пуктас оз во.

Пуктас градјас-вылын колө вежлавны.

Быд пуктас богтө муыс аслыс-пөлөс гојан, кушөм сылы колө; сы-понда, кутам-кө өтi-местаө быдво пуктыны өтi-пөлөс пуктас, налы оз кут тырмыны сещөм гојаныс.

Быдво градјас кужөдавны он вермы—вывтi уна колө кужөд. Сы-понда колө пуктассө вежлавны: таво-кө пуктөма өтi местаө, шуам, капуста, салат,—локтан-во сiјө-жө местаө мусө вынгөдтөг поңө пуктыны: картофель, морков, кушман, лук, аңкыщ, бобi да мукөдтор. Капуста-бөрын некор оз ков пуктыны капуста-жө, соркнi да галанка; најө ставныс вермасны висмыны кiлаөн. Картофель-бөрын бара-жө оз ков пуктыны картофель, сiјө сiз-жө вермас висмыны.

Мед-бур, војвывса-олюсјаслы ассыныс градјөрсө јукны кык-пельө да кужөдавны быдво кодарсөкө отарсө; сөмын пуктассө вежлавны: картофель-бөрын—капуста, капуста-бөрын—картофель i сiзi воңө.

Градјөрсө ужјас колө вөчны аслас-кадын. Мед-јона колө дөңөрiтны тулысын. Медым кокнiжык вөли тулысын ужавны, медым ещажык пөра мунас му-гө-ригөн,—колө арын өрөн пыдiтiжык гөрны, мед муыс төвбыд кужлас чукөрјасөн, мед јонжыка кынмалас, төлалас, лоас кыпыджык. Таң-кө вөчан—тулысын кокнiжык ужавны, пуктас воас унжык арсаң-небөңө-дөм-му-вылын.

Кызi колө лөбөдны мусө градјас-вылө.

Важ-ужалөм-му-вылө градјас вөчигөн колө зев воң тулысын,—мыјөн сылыштас, төлыштас муыс, оз

кут сібдыны зырjö,—зев бура көртзырjөн небзодны мусö, сөмын оз ков улысса мусö лептыны вылö. Небзодны колö сiзи: көртзырjөн колö богтавыны мусö векнiдик-пластjасөн (вершöк кык-куjим пагга) да бергöдлыны. Сы-бöрын көртзыр-дорнас жугöдлыны. Вуж-яс, jог-турунjас колö чукөрö шыблавны бокö, бөр-вылас индравны. Небзоддöм-бöрын мулы колö сетны шöйтчыны лун кык-куjим, бөрвылас пiновтны пiнаөн, лiбö көрт куранөн. Ем-кө сiгмытöм выл-куjöd,— колö кужöдавны кытчö пуктан капуста, галанка. Кужöдсö колö разодны öткыза, пуд-мында быд квадрата-сыв-вылö. Зiк пыр-жö та-бöрын колö коджныны вылыг. Кытчö кöсjan кöзны морков, горкнi, аыкыщ,—выл кужöдөн оз поз кужöдавны. Картопел-улö позö пуктыны, но буржык лöö, пуктан-кө важ кужöд. Важ-куjöd-кө ем уна, позö пуктыны быд пуктас-улö, бурыг-кынзi нiнöм оз ло. Еща-кө—буржык пуктыны сөмын картопел-улö; мукöд пуктас-улö мусö позö вынгöдны i пöжимөн. Пöжим ескö бур быд пуктаслы, но абу-кө тырмытöз,—буржык пуктыны картопел-улö. Пöжим-позö кiскавыны 1-2 тув-мындаөн быд квадрата-сыв-вылö.

Пöжимсö колö сорлавны муыскöд куранөн. Кужöд колö суjны му-пыщкö гöригөн, сөмын мед оз ло jона пыдын; jона-кө пыдö суjan—сijö некущöм пöлза оз сет. Кужöдавлöны му морт кужöдөн, сijö зев бур-вына. Нужник-кө вöчöма гуранö лiбö jашщикö,— колö пуктыны сетчö сымында му, мед вермас став кiзöрсö жуны. Сөгга колö гидравны ставсö, сы-бöрын петкöдны мувилö. Сенi колö первой течны чукөрö,

лїчкавны, сегда вевтгыны кос-муөн (вершөк кык-кыза). Градјас вөчөм-бөрын колө выліас кіскавы таяё лөсө-дөм кујөднас вершөкжын-кызтаөн. Сегда гудравны-сорлааны куранөн вылысса му-пластыскөд. Зев-бур-кујөд-пыфди вермас мунны лебачјаслөн кујөд. Кос лебач-кујөд колө поснөдны да сорлавы мукөд. Матын-кө ем трунда, воґ-тулысын колө богтны да пуктааны поснөдїк чукөрө, мед кујлө төлыг-кымын, а сегда разөдны градјас-вылө. Көні градјас абу-на пуктөма,—колө вылысса муыскөд гудравны, а пуктасјаскө пуктөма-нын, лїбө көҗөма,—колө көҗөм-костас, лїбө пуктас-костјасас кіскавы вершөк-кызтаөн-кымын.

Поҗө ізвесткаөн вынсөдны: воґ-тулысын кіскавы градјас-вылө өтїк лїбө кык пунтөн быд квадрата-сыв-вылө да сорлавы вылысса-му-пластыскөд.

Вылынжык да косжык інјасын градјас оз ков жу-жыда вөчны: ноль-вершөк-судта да аршынөн-жынјөн-пагта; відчысан-кө кос-вопом,—нөшта-нын лапкыд-жы-ка (2—3 вершөк-судта), мед вывті јона оз космыны. Увтас-інјасын вөчөны 6—8-вершөк-судта, васөдінјас-ын—12 вершөккөҗ. Гојөд-мујас-вылын градјас жу-жыд-жыка-жө колө лептыны. Татөн мїјан, војвылын, град-јас колө вөчны жу-жыд-жыка көҗыд-вөсна, мед муыс јонжыка топалас, пукгас.

Огуртсылы колө вөчны векнөдїк да жу-жыд-жык градјас, медем шондїс јонжыка вермас шондыны. Град-костјас колө вөчны мортлы мунны-төріг-пагта.

Ем кө выл бур-кујөд, колө воҗжык кујөдавны, сегда сы-вылө-нын летптыны мусө. Кујөдыд кутас улыс-

саңыс шонтыны мусо,—а огуртсы-коф пуктасјаслы јона колө шоныд муыд.

Ем-кө прөст-пөра колө арсаңыс заводитны град-јөрјастө лөсөдны. Арнас пыдitiжык гөрны, гырыг корөгјас колны төвјыны, медем најө јонжыка кынмаласны, төлаласны, небъасны. Тащөм арга гөрөмыд вывти бур картопеллы, капусталы да луклы.

Выл-му-вылын, гөртөм му-вывса градјас вөчигөн колө көртзырјөн пластөн-пластөн боставны мусо да бергөдлыны (јона жуždyда боставны оз ков, мед оз кај улысса-муыс); сөгга пластјассө колө көртзырдорнас бура жугөдлыны.

Кызи колө пуктыны да радејтны пуктасјас.

Градјас-вылө пуктасјас колө пуктыны сөмын вi-чөн-вiчөн, шочиңика, поснiдик чукөрјасөн. Вiчөн-вiчөн пуктөмөн лөгыджыка чужө, буржыка быдмө, дај пуктасјассө лөгыджык дөзөритны. Градвывса-му мед, егкө, век вөли кышыд: чорыд-му-пыр сынөдыд оз вермы пырны град-пыщкө вужјас-динас, а сынөдтөгыд пуктасјасыд вермасны пөдны; сөгга небыд-муыд озжык космы. Кiскавны градјас колө быд вежонын өтчыд; капуста градјас (рөсада пуктөм-мыгы) колө, абу-кө зера поводфаыс, быдлун кiскавны, кытчөз оз қикөз вужјас. Кiскавны колө бура, мед көтагас муын 3-4 вершөк судта-кымын, щөкыда да омөля кiскалөмыг некущөм пөльза абу.

Град-вылыг јог-турун колө весавны щөкыджыка, оз ков еновтчыны: јог-турун бөгтө мулыг уна вын,

костё мусё. Јог-турун колё весавны щощ пуктас мудјигён.

Пуктас вермас воны кык-мында, пондан-кё мусё вынобдны кизёр кужёдён. Кизёр кужёд колё вочны сиз: бостны тыртём-бёчка, сетчё сөвтны мёс-кујёд, либё лебач кужёд нолёд либё витёд јукён-мында, сегга пуктыны сетчё ва да јона гудравны. Кор кужёд кутас быгыны бёчкаын, секі поғас кискавны градјас (војдөр колё сорлыштны неуна сөстём-ваён). Пуктас кискавны кужёд-ваён колё зер-бёрын либё сөстём-ваён кикалём-бёрын.

Кор картупель либё мукёд пуктасјас кутасны јона корјавны, сек поғё (јуль-тёлыг-бёрын) корјассё мубердё личкавны. Чегјавны ни вундавны корјас оз поғ. Сиз-жё поғё августгаң-кымын і луктурун кусёбдлыны, медем гырысжыка быдмас лукыс.

Колё кыз-мыј верман візны пуктасјасёс гаг-гојёмыс.

Пуктасјасёс колё кискавны гаг-гојёмыс пөјимён, либё кужёд-ваён. Капустаёс зев-јона щыкөдө капуста-гаг. Капуста-гаг колё бырөдны сиз: щөкыджыка видлавлыны корјассё, корғны гагјассё да лазөдавны дај колё капуста-кокјассё кіён весавны быд-сизім-лун-мыеті мај да јун төлысјасын.

Капуста да галан. Капуста да галан-рөсада-быдтан віріч вөчгё етен-бердө, лунла-дорө. Рөсада буржыка быдмө жужыджык рассадник-вылын, віріч-вылын. Віріч-етенјасыс вөчгё аршын-жын судтағ, му

пуктыггö вест-судта-кымын. Мед пуктас оз кымы,—
 војјасын да көзүджык лунјасын вірічсö колö вестöн
 віңны (рөгöза, мешöк да мукöдтор). Медым рөгöзаыс
 лыбö мешöкыс ез чегјав рöсacасö, колö віріч-вылас
 војдöр пуктыны сесјас (тасјас), сесга на-вылö-нын ме-
 шöкјас лыбö рөгöза. Віріч-вылö колö бөгтны бур-му;
 лөгыд, ескö, сіјöс вынмöдны пöјімөн лыбö трундаөн.
 Капуста-көјдыс, соркны-көјдыс көзгö апрель-тöлысын
 (шöрас-кымын). Буржык ескö, ферт, көзны көјдыссö
 чуманјасö лыбö јашцікјасö да керкаын віңны мыјкө-
 дыра (војвылад мјан, көзүд-інад тазі век лöвöчны);
 мыјөн петасны мед-возза-корјасыс,—колö пуктыны
 рöсacаңкө—вірічö; пуктыны костөн-костөн ($1\frac{1}{2}$ вер-
 шöкa-костјас). Пуктытöр колö ыжыд вужыслыс којмөд-
 јукөнсö-кымын орöдны. Вірічö рöсacа пуктыны колö
 пыдöжык чуманјасын пукалөм-доруы. Рöсacасö-кө ку-
 тасны гагјас сојны, колö воз асылын кіскавны пöјімөн
 пуктассö і мусö. Віріч јона кіскавны оз ков—сöмын
 му когмöмыс. Мај-тöлысын, лыбö јуңын (поводда-гер-
 ті), рöсacа колö пуктыны град-вылö, вірічыс перјігөн
 колö пуктас вуждінас му бөгтны унжык. Капуста-улö
 мусö колö воз-тулысын бура вынсöдны. Пуктыны рö-
 сacа колö костөн-костөн: 12 вершöк-кымын костас.
 (Галан 6—8 вершöк-кымын костјасас да 10 вершöк-
 кымын рад-костјасас). Кіскавны колö ловзытöзыс

Картупель. Картупель колö пуктыны му-вылö вің-
 јасөн, градјастöг. Вoz-тулысын, лым сылөм-бöрын,
 кор-нын му бура тöлалас, колö гөрны мутö зев бура,
 бура-жö агсавны-шылөдны агасөн (пінаөн), лыбö кура-
 нөн; сы-бöрын му-вылö гежмавны віңјас, 10—12 вер-

шөка коласөн мөдә-мөдсаһыс. Сijö виҗас-куҗаыс і пуктыһны. Картупель-картупельсаһ колө пуктыһны 6—8 вершөка костҗасөн. Щөкыдҗыка оз ков. Пуктыһны сiҗ: бостһны кокан, кодҗыһны гуран вершөкөн-җынjөн лiббө кык вершөк судта; сijö гуранас пуктыһны картупель да тыртһны муөн. Мусө тырттөҗ воjдөр сорлаһны пөjимөн. Лөсyд ескө пуктан-кө пөjим-сора-мусө щөц і карту-пель-улас.

Сесса, ем-кө гортад местаыд, пуктытөҗыс колө картупельтө вөснiҗика (рад-кыкөн-кымын) разөдлыһны југыдiнө, мед көjдысыд ныргалыштас. Ныра көjдысыс воас унҗык картупель даj омөльҗыка сiҗмас.

Картупель колө пуктыһны тулысын воҗҗык, мыjөн толькө шоналас му. Кор картупель чужас да быдмас корҗыс 3—4 судта, колө сijөс мудҗыһны. Мудҗiҗөн колө кор-кустсө пакөдһны да шөрас пуктыһны му. Мудҗыһны тыртһны сөмын кокҗассө (iҗсө) пуктаслыс; корҗассө тырт-һны оз ков. Куjим вежон-мыстi первоҗыс-мудҗөмсаһыс, колө мөдыс мудҗыһны. Мөдыс мудҗiҗөн бара-жө тыртһны сөмын кокҗассө, но һе корҗассө.

Кос гсҗөмын мудҗыһны колө сөмын өтчыд, мед оз јона космы муыс, даj пуктыһны картупельтө пыдөҗык: гоjөд местаө 2—2¹/₂ верш.-пыдаө, мукөд-пөлөс мугiна-мувылө јешщө пыдөҗык.

Свеклө, морков. Таjө пуктасҗас-улө мулы бур вын-сөдантор—важ сiҗмөм куjөд. Свеклө-улө мутө колө јонҗыка куjөдаһны, морков-улө поҗө омөльҗыка. Град-җас вөчһны колө воҗҗык, медым пуктыһны поҗас воҗ-җык; 1¹/₂ аршыһ-пагта, куҗанас дас сывҗыс куҗ оз ков. Судтасө лептыһны кос местаыһ 4 вершөк-судта,

васöд местаын—8 вершöк-судта. Свеклö да морков колö пуктыны пырыс пыр, мыжөн град лептыгас. Көж-дыссö пукгавны колö град-вомöныс вöчавны бөрöзда-торјас: свеклöлы—вершöк-судта, морковлы—вершöк-жын-судта. Свеклö пуктигөн кост колавны көјдысыг-көјдысöз—4-5 вершöк, морковс—3-5 вершöкöз. Са-жең-куза град-вылö свеклö көзгö лот-жын; морков-көјдыс öтi лот—vit-сыв куза градјö. Пуктöм-бöрын градвыв-бөрöздајассö, кытчö лoи течöма көјдыстö, ку-ран-јурнас колö бөр шылöдны. Градвыв-муыд-кө зев чорыд, сојöд,—лушщö пуктöм көјдыстö тыртны небыд-мунö. Градјас пыр бура кiгkавны, кытчöз пуктас бу-ра оз чуж. Көзöмнас-кө сорман, колö көјдыссö көтöд-ны кык-суткi-кымын дебыд-ваөн, васö вежлавны быд лун. Көтöдöм көјдыс көзтöзыс (пуктытöзыс) колö сорны кос-лыаөн; сорлавтöг көјдыс-тугјас öтлаасöны, көзiгөн оз разавны. Чужöм-бöрын колö петасјассö шоч-мöдны (лышнејјассö, мешајтчысјассö нещкыны); пер-војсö петас-костсö колö колыны вершöк-пагта-кымын, а кор кутасны мöда-мöдлы јона мешајтчыны колö нещкыны омöлжыкјассö, колыны 3—4.вершöка-костјас. Свеклö колö первојааныс буржыка шочмöдны, сiјö-быд көјдысыг чужö 2—3 петасөн. Шочмöдiгөн колö колыны мед бур петасјассö. Нещкöмјассö, медым не-шыблавны прöста. колö мöд градјö пуктыны.

Соркы да турнепс (мöс-соркы). Соркы да тур-непс көзöны воз-тулысын. Көзöны сука, сы-понда, мыј тајö пуктассö јона сојöны пуктас-пыщјас (гаг-сојö). Градјассö сылы зев лөгалö вынгöдны пöјимөн. Көј-дыс öтi град-вылö мунö 1 лот-кымын. Шочмöдны пе-

тассө колө кык-пөв-жө. Мөд-пөв шочмөдигас колө колны петас костјассө вершөк 5—6. Первој-көзөм көјдыс-кө мык-вөсна оз чуж, позө көзны мөд-пөв јун-төлыгөз; сыыг-гор көзөм оз-нын во.

Pedic da кушман. Pedic позө көзны евеклө да морков-костјасө. Көсјад-кө көзны торја градјө, көјдыссө пуктавыны колө гежмавыны град-вылад бөрөздајас вершөк-жын-судта-кымын, бөрөзда-костјассө колны кујим-вершөк-паста-кымын. Кушман колө пуктыны град-бокјасө, поснөдик роҗјасө, пуктавыны 2—3 тусөн быд-рөзө. Роҗјассө вөчавны өткөан-мөдөз 12 вершөка-костјасөн. Көјдыс чужөм-бөрын кыка-петасјассө колө шочмөдны, колны јонжыксө, Һецкөмјассө позө шыблавны, жал-кө—тыртөм-инјасө пуктыны.

Аңкыщ. Бур-сорт аңкыщ колө көзны град-вылө куҗта-ногыс, кык виҗөн. Көјдыссө пуктавыны виҗнитны вершөк судта-бөрөзда; көзөм (көјдыс-пукталөм)-бөрас бөрөздајасыг көјдыссө бөр тыртны, мед өтi тус оз кол вылас (чiпан-петук кокаласны). Омөлжык сорт аңкыщсө позө град вомлөс-ногыс. Көјдыс-течан бөрөздајассө вөчны өтi-мөдөаңыс 5—6 вершөк-сајд. Август-төлыг помасигөн, аңкыщ-быдмөглыг колө чөпөлтны јурсө; мед воҗө сөзга оз кач, а кутас быдмыны пуртөсыс.

Тыква да огуртсы. Тыквалы да огуртсылы лөгыджык вөчны вөснөдик да жуҗыджык градјас, мед јонжыка инмас да шонтас шондi. Тыквалы градјас вөчөны 10 вершөк-паста-кымын, а огуртсылы 6—8 вершөк-паста; жуҗдасө—12 вершөк-кымын. Му мед вөли бур, јона вынгөдөма. Лөгыд ескө тыквасө көз-

ны мај-тöлыг заводитчигөн керкаө гырничјасө, öтi көјдýсөн дозјö; чужтöзыс дозсö вiçны пач-динын, шониджыкинын. Чужöм-бöрас пуктыны лунвылö-бана öшин-вылö. Мај-тöлыг помагигөн пуктыны град-вылö. Костјассö коьны аршынөн-жынјөн. Огуртсы сiç-жö колö пуктивны град-вылö пуктытöз керкаө. Град-вылö пуктыны 6—8 вершöка костјасөн. Мај тöлыг помагигөн поçö туснас-нын көзны град-вылö. Костјас коьавны көјдýсгач-көјдýсöç 2—3 вершöкөн. Көзтöз поçö көјдýссö сутки-кымын көтöдны, поçö i коснас көзны.

Лук. Лук поçö жывöдны көјдýсөн, поçö i посчи лукөн. Лук-көјдýс көзгö воç-тулысын бөрöздаторјасö вершöк кујим-кымын мöда-мöдгачыс. Посчи-лук пуктыггö сещöм-жö костјасөн. Му пыщкö колö луксö сујны жынјöçыс, пуктан-кө пыдöжык—бур лук оз во. Лукјөн јона воç пуктыны оз ков, вермас кынмыны. Кынмöм-лукгыд петас сöмын гум.

Фасоль да боби. Фасоль да боби радејтöны шонид му. Сы-понда-i лöө көзны сорөн, кор-нын му јона шоналас. Градјас вöчсöны жужыджыка. Мусö боби-улö поçö вынсöдны пöјимөн. Бобиыс фасольг неуна јонжык (виновжык), озжык фасоль-кода пов көздыг, —поçö көзны неуна воçжык.

Салат. Салат радејтö бур-му. Мед салат воçжык воас, поçö көздыны дозјасö гортад. Рөсачасö петкөдны шонид-дырји-нын. Поçö пуктыны капуста-костјасö. Кор капуста заводитас быдмыны, секи салат поçны кутас-нын сојны, идравны. Поçö салатöс пуктыны i град-бокјасö. Јуң тöлысын поçö мöдыг көзны.

Скѳт-вердан ѳвеклѳ да морков. Тајѳјасѳс поѳѳ вѳ-
ѳитны кыѳи-і сојан ѳвеклѳ да морковѳс, сѳмын пуктѳ-
гас костјасѳ колѳ колны пагкыджыка. Скѳт-вердан-
ѳвеклѳ буржык быдтыны рѳсадаѳн, кѳѳны вѳрѳчѳ, а
мај-тѳлыг-шѳрын-кымын петкѳдны градвылѳ.

Укроп. Укроп кѳѳсѳ град-кузала мукѳд пуктас-
костјасас. Торја-град укроплы лѳгѳдны нѳнѳмла. Кѳѳ-
ны воѳ-тулысын оз ков, кынмас.

Табак. Табак вѳѳитчѳ рѳсадаѳн. дозјасѳ колѳ
кѳѳны март-тѳлыг-помасѳгѳн лѳбѳ апрель-завѳѳитчѳгѳн.
Рѳсасасѳ петкѳдны град-вылѳ бура-шоныд-дырјѳ-нѳн,
медым асывјасын оз-нѳн кынмы. Табакѳс колѳ јона
раѳејтны-дѳѳѳрѳитны: нещкыны бокас-петан-вужјасѳ,
ѳорѳјасѳ. Макорка-табаклыг колѳ вочасѳн берјавны
чегјавны) улысса корјасѳ, сѳмын колны выліса 7--8
корсѳ. Табак раѳејтѳ, меѳ му вѳлі јона кужѳдалѳма,
сѳгѳмѳм кужѳдѳн лѳбѳ компостѳн.

Шѳркѳд-ѳем-урожај градвыв-пуктасјаслѳн. ѳѳѳ-сыв-
кузѳ градвылыг поѳѳ капуста-кѳчан бѳстны 25-30
тув; соркны—15-20 тув; морков—50-60 тув; ѳвеклѳ—
30-40 тув; картопель—10-30 тувјѳѳ.

Пуктас-ѳдралѳм да вѳѳѳм. Пуктасјасѳс град-вылыг
мед-бур ѳдравны мѳча, кос-повѳѳѳа-дырјѳ. Сѳѳтѳ најѳ
ѳ тѳвнѳѳ озжык кутны сѳгмыны. Зера повѳѳѳа-дырјѳ
ѳдралѳгѳн, колѳ пуктасѳтѳ јона кѳстыны, тѳлѳдны, сег-
га вѳлігѳтѳ ѳ ѳдравны тѳв-кежлѳ. Быдтасѳтѳ керѳгад кол-
лѳ вѳдчѳены најѳс дојѳдѳмыг. доја-быдтас ѳѳѳѳ щыкѳ,
сещѳмјасѳс колѳ торјѳдны сојан-вылѳ. Сѳѳ-жѳ оз ков
мы-вермѳмыг быдтасѳс весавны муыг, верман корсѳ
кулыштны, сещѳм быдтасыд бара-жѳ регыд щыкѳ.

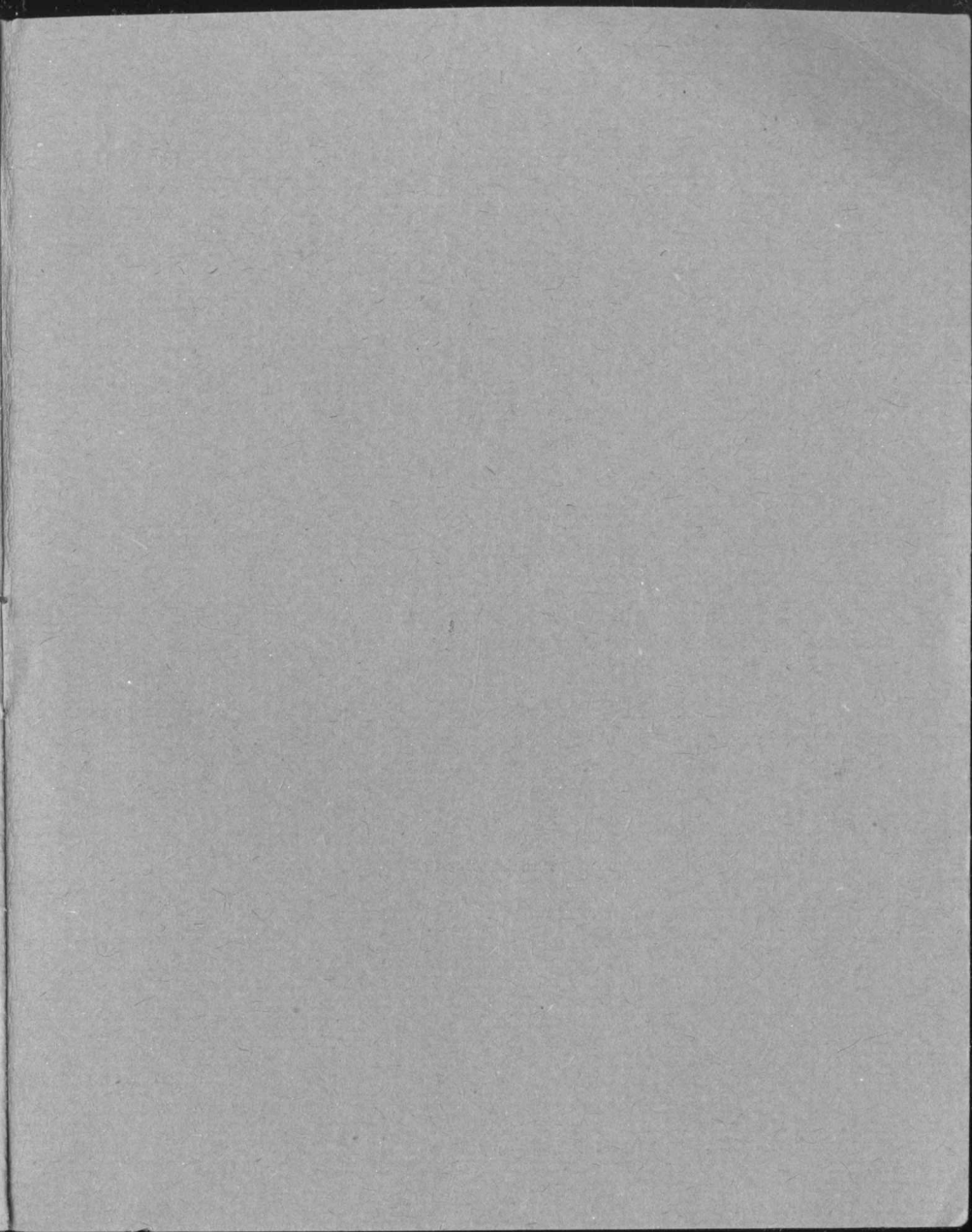
Кос поводда-дырји муыс ачыс гылалө, ул-поводда-дырји — кыкыг-бөрјигад, вөрөшітігас сізжө ачыс гыла-лө. Төв-кежлө ідралігөн колө посніжыкјассө торјөд-ны гырыгжыкјасыс да первој поснісө і лөгөдны сој-ны-вылө; посніыс тыр-бурас вотөмна-да регыджык щыкө. Некор оз ков быдтастө ідралөм-вылө мыскав-ны: мыскөч-быдтасыд регыд-жө щыкө. Сегга төлын колө частөжыка відлавлыны оз-ө сігмы, сігмыны за-водітөмјассө регыджык бөрјыны.

Капуста ідравны (керавны) колө горөнжык. Сіјө арнас јонжыка быдмө. Кујім-ноль-градуса көзыдыс ка-пуста оз пов, ічөтіка көзалыштлөмгыс сөмын чөскыд-жык лөө. Капуста керавны колө зев нөжјөнүкөн. Віз-ны-кө көсјан, колө бөрјыны мед бурјассө, кодјасөс гагјас абу сојөмаөс. Пөдвалын-кө көсјан візны ка-пустатө, — мед вөлі сґенјасыс кызөс, сынөд мед вөлі өткофжык, частөжык вежласө, пөдвал мед вөлі кос. Өті пөдвалын візны капуста да картупель оз поґ: картупель первој төлысјаснас ва јона леґө. Сынөдлөн шоныдыс мед вөлі 1 градус-гөгөр. Капуста позө нөщкыны вужнас да пуктыны пөдвалө лыбө көртав-лыны гозјөн-гозјөн да өшөдлыны зіб-вылө.

Галан ідравны колө гор-арын. Корјас керавны, вуж колны қоңнас. Костыны бура да візны пөдвал-ын; поґө візны і гуын. Горкні ідравны градвылыс колө горөн-жө; корјас вундавны, вуж кулыны. Кіскав-ны ул лыаөң. Гујас да гөбөчјас вывті-кө косөс, — төв-нас колө шочініка лыасө пызјывлыны ваөн. Кушман колө ідравны воґжык, кынмавтөґ. Кынмас-кө, — лоас јумов-көбра. Візны кушман поґө жоґжык лыбө гөбөч-

жажжасын, кіскавлыны васөд-лыаён. Коржассө горк-
 ылыг-моз-жө вундавны. Морков ідралёны (керёны)
 горён. Корсө морковлыг колё вундавны јајнас. Он-
 кө вунды ічөтїка јajsө,—вермас ныргавны, көрыс лө
 чөскыдтөм. Морков позө візны гуын картофел-моз.
 Жужыджык-местајасын дажө позө град-вылас колны
 төв-кежлө, бура олас. Свеклө колё ідравны возжык,
 первой јон-пуж-бөрын. Свеклө пуж-бөрын оз-нын вер-
 мы быдмыны, көзыдыд вермас сөмын шыкөдны. Бур
 картофел позө візны гөбөчын і гуын. Керан-кө кар-
 тупелтө бур поводґаён, шондіа-лунын,—позө вескы-
 да пуктыны гуө лїбө гөбөчө; зера поводґаён-кө ке-
 ран,—колө первой когтыны да вөлістї ідравны; шык-
 ны-заводїтчыг картофел позө візны сөмын гөбөчын,
 кіскавны ізвесткаён, пөјїмөн, позө-і кос муөн: сегга
 колө частөжык відлавлыны да шыблавны сіс-карту-
 пелјассө.

Лук да чеснок колө јона когтыны, сегга көр-
 тавны чукөрө да візны өшөдөмөн олан-керкаын.

доныс 6 ур. „к“

Комм-30
2-1838